

Sygn. akt I NWW 38/21

POSTANOWIENIE

Dnia 3 sierpnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Dobrowolski

w sprawie T.D. oskarżonego o czyn z art. 18 § 3 kk

w związku z art. 286 § 1 kk w związku z art. 294 § 1 kk w zbiegu z art. 297 § 1 kk

w związku z art. 11 § 2 kk

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 3 sierpnia 2021 r.

wniosku obrońcy oskarżonego o wyłączenie sędziego Sądu Okręgowego w W. A.D. od orzekania w sprawie toczącej się przed Sądem Okręgowym w W. sygn. akt V K (...),

stwierdza swoją niewłaściwość i przekazuje wniosek zgodnie z właściwością do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w W.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 21 kwietnia 2021 r. Sąd Okręgowy w W. Wydział V Karny na podstawie art. 35 § 1 k.p.k. i art. 26 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz.U. 2019, poz. 825 z późn. zm., dalej: u.SN) przekazał do rozpoznania Sądowi Najwyższemu – Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych wniosek oskarżonej L. K. o wyłączenie sędziego A.D. od orzekania w sprawie V K (...)

W uzasadnieniu Sąd wskazał, że 19 kwietnia 2021 r. wpłynął wniosek obrońcy oskarżonego o wyłączenie sędziego obejmujący w swej treści brak niezawisłości sędziego, który w ocenie wnioskującego spowodowany jest wadliwością powołania do pełnienia urzędu przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, w skład której wchodzi sędziowie wybrani

na podstawie niekonstytucyjnych przepisów ustawy. Stosownie do art. 35 § 1 k.p.k. Sąd bada z urzędu swą właściwość, a w razie stwierdzenia swej niewłaściwości przekazuje sprawę właściwemu sądowi lub innemu organowi. Z art. 26 § 2 u.SN wynika, że właściwa do rozpoznania wniosku zawierającego zarzut braku niezawisłości sędziego jest Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych. Sąd rozpoznający sprawę zobowiązany jest natychmiast niezwłocznie przekazać wniosek Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 26 § 2 u.SN do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego należy rozpoznawanie wniosków lub oświadczeń dotyczących wyłączenia sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma się toczyć postępowanie, obejmujących zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego. Sąd rozpoznający sprawę przekazuje niezwłocznie wniosek Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych celem nadania mu dalszego biegu na zasadach określonych w odrębnych przepisach. Przekazanie wniosku Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych nie wstrzymuje biegu toczącego się postępowania.

Przepis art. 26 § 2 u.SN ustanawia właściwość funkcjonalną Sądu Najwyższego we wypadkowym (pomocniczym) postępowaniu w przedmiocie wyłączenia sędziego. Wniosek ten podlega rozpoznaniu „na zasadach określonych w odrębnych przepisach”, a więc w sprawach karnych – na zasadach określonych w k.p.k., w tym w szczególności w art. 40-42 k.p.k. Jednak wniosek taki należy do właściwości Sądu Najwyższego tylko wówczas, gdy jest oparty na wymienionych w art. 26 § 2 u.SN podstawach braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego. Ponadto, zgodnie z art. 26 § 3 u.SN, wniosek, o którym mowa w § 2 tego artykułu, pozostawia się bez rozpoznania, jeżeli obejmuje ustalenie oraz ocenę zgodności z prawem powołania sędziego lub jego umocowania do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości.

Zgodnie z art. 41 § 1 k.p.k., sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego

bezstronności w danej sprawie. Przytoczony przepis „(...) ma z założenia eliminować wszelkie sytuacje, które nie zostały objęte zakresem zastosowania art. 40 k.p.k., a powodują, że można byłoby w sposób uzasadniony kwestionować bezstronność sędziego orzekającego w sprawie (zob. W. Jasiński, *Komentarz do art. 41 k.p.k.*, [w:] J. Skorupka (red.), *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Legalis 2020, pkt 1). W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że instytucja wyłączenia sędziego przewidziana w art. 41 § 1 k.p.k. pozostaje zatem w relacji do art. 26 § 2 u.SN w taki sposób, iż pierwszy z powołanych przepisów stanowi podstawę prawną wystąpienia przez stronę z wnioskiem o wyłączenie sędziego, drugi zaś powierza Sądowi Najwyższemu rozpoznanie takiego wniosku w sytuacji, w której obejmuje on m.in. zarzut braku niezawisłości sędziego. Ponieważ jednak okoliczności wywołujących uzasadnione wątpliwości co do bezstronnego osądzenia danej sprawy nie można całkowicie i w pełni utożsamiać z kategorią niezawisłości sędziowskiej, którą posługuje się art. 26 § 2 u.SN, stąd też ewentualna ocena wniosku o wyłączenie sędziego, przedłożonego przy rozpatrywaniu konkretnej sprawy na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. jako pozostającego w zakresie kognicji Sądu Najwyższego musi się wiązać z ustaleniem, czy wniosek ten zawiera konkretny zarzut braku niezawisłości sędziowskiej. Chodzi tu o wykazanie istnienia takiej przeszkody odnoszącej się do sprawowanego urzędu, która wyłączałaby możliwość zachowania przez sędziego standardu orzekania w sposób niezawisły. Istotne jest przy tym, aby taki zarzut nie obejmował ustalenia lub oceny zgodności z prawem powołania sędziego lub jego umocowania do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości. Taki wniosek bowiem jako wykraczający poza zakres kognicji Sądu Najwyższego i sprzeczny z art. 29 § 3 u.SN, pozostawia się bez rozpoznania na podstawie art. 26 § 3 u.SN (postanowienie Sądu Najwyższego z 25 listopada 2020 r., I NWW 82/20).

Ustawodawca przekazał zatem do właściwości Sądu Najwyższego jedynie takie wnioski o wyłączenie sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma toczyć się postępowanie, których podstawą są zarzuty dotyczące braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego. Konsekwentnie wnioski o wyłączenie sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma toczyć się postępowanie, oparte na innych podstawach, nie podlegają rozpoznaniu przez Sąd

Najwyższy w trybie art. 26 § 2 u.SN. Sąd Najwyższy podkreślał, że nawet samo użycie przez wnioskodawcę w treści wniosku słów „niezależność” czy „niezawisłość”, odnoszących się do sądu lub konkretnego sędziego, nie może stanowić wystarczającej podstawy do przekazania takiego wniosku do rozpoznania Sądowi Najwyższemu na podstawie art. 26 § 2 u.SN. Istotne jest bowiem to, jakie zarzuty są podnoszone wobec sędziego lub sądu, a nie to, jaką postać językową nadał im wnioskodawca (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 maja 2020 r., I NWW 17/20). W konsekwencji o tym czy wniosek podlega rozpoznawaniu przez Sąd Najwyższy na podstawie art. 26 § 2 u.SN decyduje treść wniosku, w tym w szczególności jego uzasadnienie. Zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego musi znajdować, wobec tego uzasadnienie w treści wniosku, przy czym nie należy mylić tego z zarzutem bezstronności sędziego (art. 41 § 1 k.p.k.). Zatem decyzja o przekazaniu wniosku do rozpoznania Sądowi Najwyższemu powinna być poprzedzona analizą całej jego treści, nie zaś odnosić się tylko do wybranego fragmentu.

W uzasadnieniu wnioskodawca podniósł przede wszystkim, że objęty wnioskiem o wyłączenie sędziego został powołany na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018, poz. 3), co biorąc pod uwagę uchwałę składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4100-1/20) powoduje, że jego zdaniem w sprawie której dotyczy wniosek występuje nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Brak właściwej obsady, w ocenie wnioskodawcy, prowadzi do wniosku, iż w konkretnych okolicznościach wadliwość procesu powoływania sędzi A.D. prowadziła do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Ponadto w dalszej części uzasadnienia wyraził szereg wątpliwości co do bezstronności, objętego wnioskiem sędziego, związanych z wcześniejszym zatrudnieniem w Prokuraturze Rejonowej w W., a także ze stosunkiem do pełnomocnika oskarżonego wynikającego z głoszonych w wywiadzie

prasowym przez niego poglądów co do umocowania i walorów etycznych powołanych w ostatnich latach sędziów w tym sędzi A.D.

W dniu 18 maja 2021 r. do Sądu Najwyższego wpłynął złożony przez obrońcę oskarżonego wniosek o przekazanie wniosku o wyłączenie sędziego do Sądu Okręgowego celem jego rozpoznania, w którym wnioskodawca stwierdził, że jego intencją przy składaniu wniosku o wyłączenie sędzi A.D. nie było podważanie jej statusu jako sędziego, jej niezawisłości ani też niezależności sądu. Ponadto w celu uniknięcia wątpliwości cofnął wszelkie zarzuty w zakresie niezawisłości sędziego czy też niezależności sądu, które mogłyby zostać odczytane lub wyinterpretowane jako takie z przedmiotowego wniosku. W pozostałym zakresie jednak podtrzymał w całości zarzuty dotyczące braku bezstronności sędziego w toczącym się postępowaniu.

W ocenie Sądu Najwyższego wobec cofnięcia przez wnioskodawcę zarzutów dotyczących wyłączenia sędzi A.D. z powodu kwestionowania jej niezawisłości w wyniku powołania przez Krajową Radę Sądownictwa, ukształtowaną w trybie określonym przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018, poz. 3) rozpoznanie przedmiotowego wniosku w tym zakresie staje się bezzasadne. Należy jednak podkreślić, że pozostały zakres zarzutów niezwiązanych z powołaniem sędzi A.D. na stanowisko sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w W. dotyczy *de facto* kwestii jej bezstronności i powinny zostać rozważone przez pryzmat tego, czy mogą mieć wpływ na subiektywne poczucie sędziego co do własnej bezstronności, jak również przez pryzmat oceny sytuacji dokonanej przez hipotetycznego, przeciętnie wykształconego, poprawnie logicznie myślącego obserwatora, który nie jest osobiście zainteresowany wynikiem procesu (zob. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 18 marca 2009 r., IV K 380/08). Wskazane zarzuty winny być więc rozpoznane w trybie przewidzianym w art. 41 § 1 k.p.k. Mając zatem na względzie treść art. 42 § 4 k.p.k. (określającego tryb wyłączenia sędziego), zgodnie z którym o wyłączeniu orzeka sąd, przed którym toczy się postępowanie, wniosek o wyłączenie sędziego podlega przekazaniu do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w W. – jako sądowi, przed którym toczy się postępowanie.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy uznając się za niewłaściwy do rozpoznania wniosku, przekazał go na podstawie art. 35 § 1 k.p.k. w zw. z art. 26 § 2 u.SN i art. 42 § 4 k.p.k. do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w W.